

ΑΓΓΕΛΟΚΑΡΧΑΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ: ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Brown, H; Bartoli, À; Beton, D; Ciprian, M; Enajjar, S; Giovos, I; Gordon, C; Papageorgiou, M; Snape, R; Ulman, A; Hood, A. 2026.
Angel Sharks in the Eastern and Central Mediterranean: Three years on. The Shark Trust. United Kingdom. 16 pp.

ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η Μεσόγειος, μία περιοχή με ιδιαίτερα και πολυεπίπεδα χαρακτηριστικά, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εστίες κινδύνου εξαφάνισης για τα ελασμοβράγχια παγκοσμίως. Στη Μεσόγειο απαντώνται τρία είδη αγγελοκαρχαρία: ο Αγγελοκαρχαρίας ή Ρίνα (*Squatina squatina*), η Ακανθορίνα (*Squatina aculeata*) και η Ματορίνα (*Squatina oculata*). Και τα τρία είδη κατατάσσονται ως Κρισίμως Κινδυνεύοντα στη Μεσόγειο σύμφωνα με την Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της IUCN.

Αγγελοκαρχαρίας
Squatina squatina

CR

Ακανθορίνα
Squatina aculeata

CR

Ματορίνα
Squatina oculata

CR

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Και τα τρία είδη αγγελοκαρχαριών που εντοπίζονται στη Μεσόγειο εμπεριέχονται στη Σύσταση τη GFCM/42/2018/2 (τροποποιητική της Σύστασης GFCM/36/2012/3) που εγκρίθηκε από τα 24 κράτη μέλη της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (GFCM). Η παρούσα σύσταση απαγορεύει τη διατήρηση και πώληση 24 ειδών ελασμοβράγχιων που παρατίθενται στο παράρτημα II της Σύμβασης της Βαρκελώνης.

Το 2019, το Shark Trust συγκάλεσε ομάδα περιφερειακών εμπειρογνομόνων σε εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε στην Τύνιδα της Τυνησίας, με σκοπό την παρουσίαση του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης για την Προστασία των Αγγελοκαρχαριών MedRAP. Στη συνέχεια, αναπτύχθηκε μια σειρά από τοπικά σχέδια δράσης (SubRAPs), τα οποία επιτρέπουν την υλοποίηση πιο στοχευμένων και προσανατολισμένων σε συγκεκριμένους στόχους δράσεων σε χώρες προτεραιότητας.

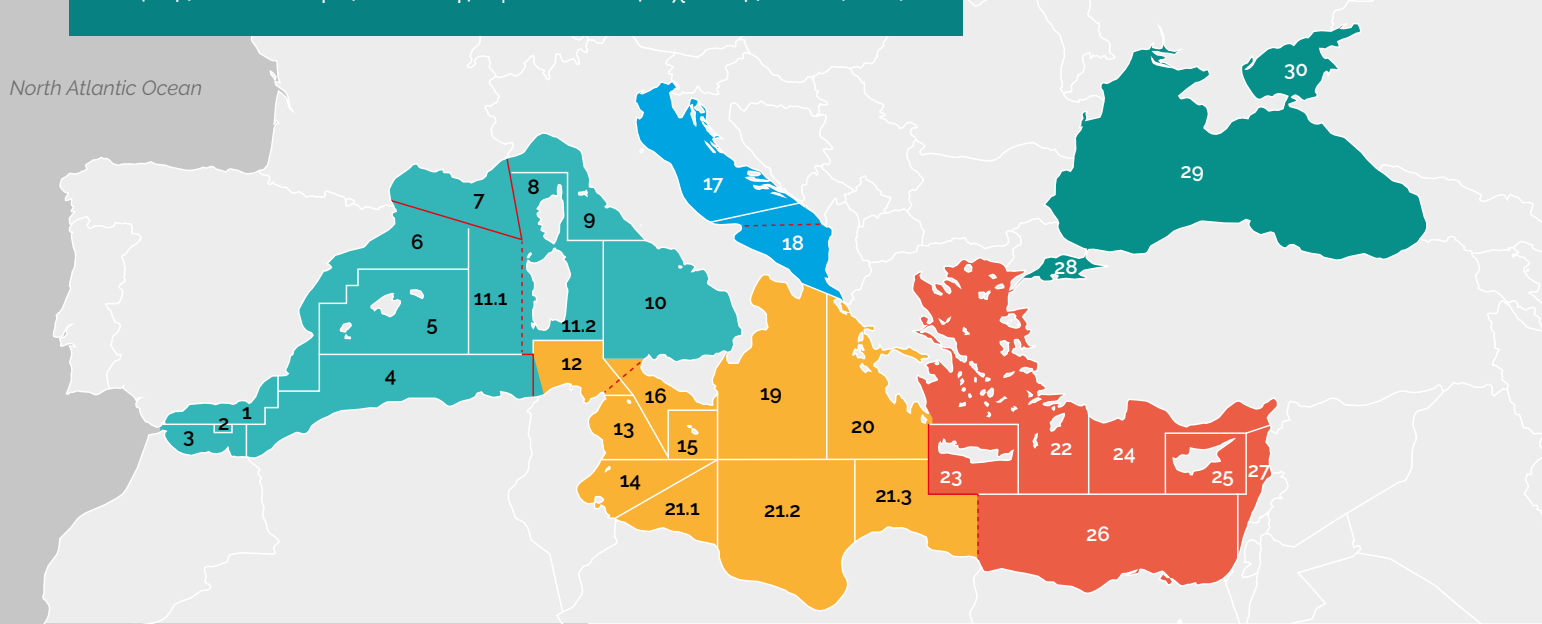
Εργαστήριο MedRAP

ΤΟ ΕΡΓΟ

Μεσογειακοί αγγελοκαρχαρίες: Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης Φάση 2: Υλοποίηση

Οι οργανισμοί Shark Trust, ASCOB Syrtis, Enalia Physis Environmental Research Centre, περιβαλλοντική οργάνωση iSea, Mersea Marine Consulting και Society for the Protection of Turtles (SPOT) έθεσαν ως στόχο τη διευκόλυνση περαιτέρω συντονισμένης δράσης σε περιοχές προτεραιότητας για τους αγγελοκαρχαρίες στην Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο. Οι κύριες χώρες εστίασης είναι η Τυνησία (GSAs 12, 13, 14), η Κυπριακή Δημοκρατία (GSA 25), το βόρειο τμήμα της Κύπρου (GSA 25) και η Τουρκία (GSAs 22, 24 και 28).

Χάρτης και κατάλογος των Γεωγραφικών Υποπεριοχών της GFCM (GSAs)

— Στατιστικές διαιρέσεις FAO

Σχήμα 2. Χάρτης GSA

Γεωγραφικές περιοχές με βάση το GFCM

- Περιοχή του Ατλαντικού
- Δυτική Μεσόγειος
- Κεντρική Μεσόγειος
- Αδριατική Θάλασσα
- Ανατολική Μεσόγειος
- Μαύρη Θάλασσα

01. Βόρεια Θάλασσα Αλμποράν

02. Νήσος Αλμποράν

03. Νότια Θάλασσα Αλμποράν

04. Αλγερία

05. Βαlearίδες Νήσοι

06. Βόρεια Ισπανία

07. Κόλπος του Λέοντα

08. Κορσική

09. Λιγουρική Θάλασσα και βόρεια Τυρρηνική Θάλασσα

10. Νότια και κεντρική Τυρρηνική Θάλασσα

11.1. Δυτική Σαρδηνία

11.2. Ανατολική Σαρδηνία

12. Βόρεια Τυνησία

13. Κόλπος της Χαμμαμέτ

14. Κόλπος Γκαμπές

15. Μάλτα

16. Νότια Σικελία

17. Βόρεια Αδριατική Θάλασσα

18. Νότια Αδριατική Θάλασσα

19. Δυτικό Ιόνιο Πέλαγος

20. Ανατολικό Ιόνιο Πέλαγος

21.1. Νοτιοδυτικό Ιόνιο

21.2. Νοτιοκεντρικό Ιόνιο

21.3. Νοτιοανατολικό Ιόνιο

22. Αιγαίο Πέλαγος

23. Κρήτη

24. Βόρεια Θάλασσα του Λεβάντε

25. Κύπρος

26. Νότια Θάλασσα του Λεβάντε

27. Ανατολική Θάλασσα του Λεβάντε

28. Θάλασσα του Μαρμαρά

29. Μαύρη Θάλασσα

30. Θάλασσα του Αζόφ

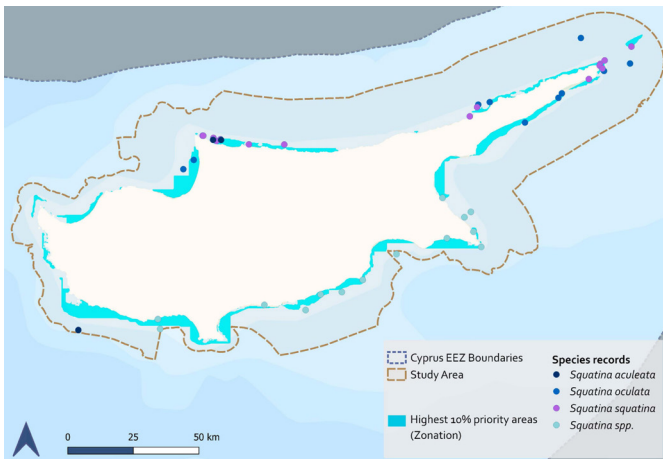
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η Κυπριακή Δημοκρατία αντιμετωπίζει μια σειρά σημαντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατήρηση των αγγελοκαρχαριών. Καθώς η χώρα βασίζεται κυρίως στην αλιεία μικρής κλίμακας με τη χρήση διαφορετικών τύπων αλιευτικών εργαλείων, η εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας αποτελεί συχνά

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η νομοθετική έκθεση³ που εκπονήθηκε το 2025 ανέδειξε γενικές αδυναμίες στην εφαρμογή της νομοθεσίας που αποσκοπεί στην απαγόρευση της αλίευσης και διατήρησης των αγγελοκαρχαριών. Κατά την τελευταία δεκαετία έχει καταγραφεί μια σειρά από περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τη σχετική νομοθεσία. Παράλληλα, παρατηρείται γενική έλλειψη αναφορών για αγγελοκαρχαρίες, κάτι που πιθανώς οφείλεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων: δυσκολίες αναγνώρισης, είτε λόγω έλλειψης γνώσης είτε επειδή τα άτομα αυτά έχουν ήδη υποστεί επεξεργασία κατά την εκφόρτωση, καθώς και περιορισμένη ενημέρωση των αλιέων σχετικά με το ισχύον καθεστώς προστασίας των ειδών. Επιπλέον, οι διαθέσιμες γνώσεις σχετικά με τις προτιμήσεις ενδιαίτηματος των αγγελοκαρχαριών στην περιοχή παραμένουν περιορισμένες, ενώ η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων τους εκτιμάται ότι αποτελεί ακόμη μια σημαντική πρόκληση για τη διατήρησή τους.

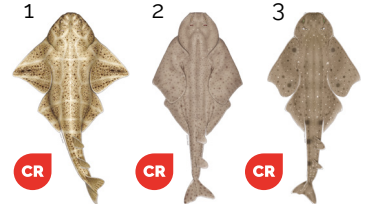

Σχήμα 3. Οι περιοχές ύψιστης προτεραιότητας για τους αγγελοκαρχαρίες, οι οποίες αντιστοιχούν στο ανώτερο 10% των τιμών όπως προέκυψαν από το Μοντέλο Χωρικής Κατανομής Ειδών (SDM) που εφαρμόστηκε στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Παρόντα είδη

1. *Squatina squatina*
2. *Squatina aculeata*
3. *Squatina oculata*

Αλιευτικά σκάφη

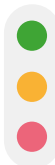
- ▶ 781 αδειοδοτημένα αλιευτικά σκάφη, εκ των οποίων τα 728 (ή 93%) είναι μικρής κλίμακας¹.
- ▶ Η παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας αποτελεί την πλειονότητα των αδειοδοτημένων σκαφών.
- ▶ Ο στόλος μικρής κλίμακας χρησιμοποιεί κυρίως στατικά δίχτυα (όπως μανωμένα δίχτυα και απλάδια), παραγάδια βυθού και παγίδες.

Καθεστώς προστασίας:

- ▶ Η Κύπρος ως μέλος της ΕΕ οφείλει να ακολουθεί τη Σύσταση της GFCM/42/2018.
- ▶ Η αλίευση του είδους *S. squatina* απαγορεύεται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1241.
- ▶ Παραρτήματα I και II της Σύμβασης της Βόννης (CMS).
- ▶ Παράρτημα 1 του Μνημονίου Κατανόησης της CMS (CMS MoU).

ΚΥΡΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ

- ▶ Δημοσίευση μοντέλου κατανομής ειδών (SDM) για τους αγγελοκαρχαρίες στην Κύπρο².
- ▶ Δημοσίευση νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των αγγελοκαρχαριών στην Κυπριακή Δημοκρατία³.
- ▶ Εκπαίδευση 70 αλιέων μέσω 8 εργαστηρίων, συμπεριλαμβανομένης εκπαίδευσης για την ασφαλή απελευθέρωση και αναγνώριση των αγγελοκαρχαριών.
- ▶ Παρατηρήσεις κατά τη διάρκεια 120 αλιευτικών ταξιδιών.
- ▶ Διεξαγωγή 60 συνεντεύξεων με αλιείς μικρής κλίμακας.
- ▶ Δημιουργία και διανομή ενημερωτικού υλικού σχετικά με την αναγνώριση και την αναφορά των τριών ειδών αγγελοκαρχαριών.
- ▶ Εκπαίδευση 50 λειτουργών παρακολούθησης και ελέγχου του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΤΑΘΕ) στην αναγνώριση καρχαριών και σαλαχιών, με ιδιαίτερη έμφαση στους αγγελοκαρχαρίες και τη σχετική νομοθεσία.
- ▶ Παραγωγή βίντεο κινουμένων σχεδίων στα ελληνικά με οδηγίες για την ασφαλή απελευθέρωση των αγγελοκαρχαριών.

ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΧΩΝ SubRAP

1.1	Βελτίωση του τρόπου αναφοράς και παρακολούθησης των τριών ειδών αγγελοκαρχαρία σε όλα τα τμήματα της ακτογραμμής στις περιοχές ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένης της ερασιτεχνικής αλιείας.	●
1.2	Ελαχιστοποίηση της τυχαίας σύλληψης αγγελοκαρχαριών από όλα τα είδη αλιείας.	●
1.3	Μείωση του χρόνου διατήρησης επί του σκάφους και αύξηση του ποσοστού επιβίωσης μετά την απελευθέρωση, μέσω της ενημέρωσης, της κατάρτισης και της εκπαίδευσης των αλιέων.	●
1.4	Η έκταση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των θαλάσσιων ερασιτεχνικών αλιευτικών δραστηριοτήτων και των αγγελοκαρχαριών προσδιορίζεται και ελαχιστοποιείται.	●
2.1	Καλύτερη κατανόηση της κατανομής των αγγελοκαρχαριών.	●
2.2	Κατανόηση της επίδρασης των μη αλιευτικών ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στους αγγελοκαρχαρίες.	●
2.3	Εύρεση σημαντικών ενδιαιτημάτων για τους αγγελοκαρχαρίες και συγκεκριμένα περιοχών ιδιαίτερης σημασίας για αγγελοκαρχαρίες (Critical Angel Shark Areas CASAs).	●
2.4	Η παρουσία ενδιαιτημάτων αγγελοκαρχαριών λαμβάνεται υπόψη στον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και στην ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών.	●
3.1	Καθεστώς προστασίας για τους αγγελοκαρχαρίες από τοπικά και εθνικά μέτρα διαχείρισης.	●
3.2	Εφαρμογή και εκτέλεση των διαχειριστικών μέτρων.	●
3.3	CASAs χωρικά ή/και χρονικά με χρήση διαχειριστικών μέτρων από αλιευτικές και μη δραστηριότητες (σε συμφωνία με τον Στόχο 2).	●

ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

- ▶ Ενίσχυση των προσπάθειών συλλογής δεδομένων, τόσο εξαρτώμενων από την αλιεία όσο και ανεξάρτητων από αυτή, σε περιοχές όπου, βάσει του μοντέλου κατανομής SDM, υπάρχει υψηλότερη πιθανότητα παρουσίας αγγελοκαρχαριών.
- ▶ Επέκταση του δικτύου καταγραφής περιστατικών παρεμπόπτουσας αλιείας και περαιτέρω ενθάρρυνση της αναφοράς τους.
- ▶ Βελτίωση της καταγραφής εκφορτώσεων ανά είδος.
- ▶ Χρήση περιβαλλοντικού DNA (eDNA) για την καλύτερη κατανόηση της χωρικής (και, ενδεχομένως, εποχικής) κατανομής των αγγελοκαρχαριών στην Κύπρο.
- ▶ Ενίσχυση της εφαρμογής των στόχων της Σύμβασης για τη Διατήρηση των Μεταναστευτικών Ειδών Άγριας Πανίδας (CMS) και βελτίωση της διακυβέρνησης.
- ▶ Προτεραιοποίηση της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- ▶ Συνέχιση της συνεργασίας με την τοπική αλιευτική κοινότητα (συμπεριλαμβανομένων επαγγελματιών και ερασιτεχνών αλιέων).

© Bruna Casas

ΠΗΓΕΣ

ΕΝΑ QR CODE ΓΙΑ ΟΛΑ!

© Marios Papageorgiou

© Damla Beton

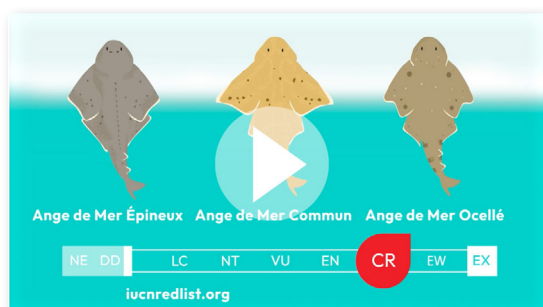
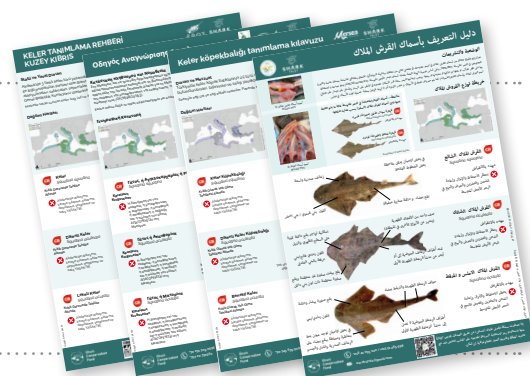

ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Αυτοκόλλητα αναφοράς με QR code που παρήχθησαν σε πέντε γλώσσες και διανεμήθηκαν σε λιμάνια και κατά τη διάρκεια εργαστηρίων με αλιείς.

ΒΑΣΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΙΔΩΝ

Υλικό αναγνώρισης ειδών που παρήχθη σε τέσσερις γλώσσες και διανεμήθηκε σε λιμάνια και κατά τη διάρκεια εργαστηρίων για αλιείς.

ΒΙΝΤΕΟ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΟΚΤΩ ΓΛΩΣΣΕΣ

Μεσογειακοί Αγγελοκαρχαρίες: Οδηγός Ασφαλούς Απελευθέρωσης Διαθέσιμο στο YouTube σε οκτώ διαφορετικές γλώσσες.

Single Species Action Plan for the Angelshark in the Mediterranean Sea & CMS Decision 14.104
Annex IV
Tools and Guidelines to Support Implementation

FWC EDITION | APRIL 2025

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV ΤΟΥ CMS ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΙΔΟΣ SQUATINA SQUATINA ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Το Παράρτημα IV συγκεντρώνει εργαλεία και κατευθυντήριες οδηγίες για την υποστήριξη της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης για το συγκεκριμένο είδος (Single Species Action Plan).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Giovos, I., Ciprian, M., Bartoli, A., Beton, D., Broderick, A.C., Brown, H., Bousquet, C., Charilaou, C., Giatroudaki, I., Gordon, C., Hood, A.R., Kleitou, P., Meyers, E.K.M., Michail, C., Naasan Aga Spyridopoulou, R., Papageorgiou, M., Poursanidis, D., Snape, R.T.E. (2025). Spatial Distribution of Angel Sharks in Cyprus. iSea, Thessaloniki. Pp.36

McCann, A., Ciprian, M., Hood, A.R., Papageorgiou, M., Giovos, I. (2024) Legislative Framework for the Protection of Angel Sharks in the Republic of Cyprus. iSea, Greece, 33pp.

Beton, D., Oy, S., Snape, R. (2026) Technical Report on Angel Sharks Caught in Fisheries in Northern Cyprus. Society for the Protection of Turtles (SPOT). Beton, D., Oy, S., Snape, R. (2026) Policy brief for Northern Cyprus. Society for the Protection of Turtles (SPOT).

Ulman, A., Serin, B., Yildiz, T., Brown, H., Bartoli, A. (2025) Identifying Potential Critical Angel Shark Areas and perceived population shifts in the Sea of Marmara Using Local Ecological Knowledge & Shifting Baselines. (Submitted for review to Mediterranean Marine Science)

Ulman, A., Brown, H., Bartoli, A. (2026) Critical analysis on each of the CASA areas (Türkiye) At the Interface of Humans and Angel Sharks: An analysis of the nature of encounters between angel sharks and various marine user groups in Türkiye, excluding commercial fishers. Mersea Consulting.

Ulman, A., Yildiz, T., Brown, H., Bartoli, A. Properties of the Potential Critical Angel Shark Areas (CASAs) Found in Türkiye

Enajjar, S., Saidi, B., Mohamed Nejemeddine, B., Brown, H., Bartoli, A., Hood, A. (2025) Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP), GSAs 12/13/14 (Central Mediterranean Sea)

Enajjar, S. (2026) Assessment of Angel Sharks' Status along the Tunisian Coast, based on Local Ecological Knowledge (LEK)

ΑΡΧΕΙΟ

Mediterranean Angel Sharks: Regional Action Plan and SubRegional Action Plans

Gordon, C.A., Hood, A.R., Al Mabruk, S. A. A., Barker, J., Bartoli, A., Ben Abdelhamid, S., Bradai, M.N., Dulvy, N.K., Fortibuoni, T., Giovos, I., Jimenez Alvarado, D., Meyers, E.K.M., Morey, G., Niedermuller, S., Pauly, A., Serena, F. and Vacchi, M. (2019). Mediterranean Angel Sharks: Regional Action Plan. The Shark Trust, United Kingdom. 36 pp.

Gordon, C., Hood, A., Giovos, I., Naasan Aga-Spyridopoulou, R., Öztürk, A., Cahide, Cigdem & Yigin., Fakioğlu, E., Ibrahim, D., Oruc, A., Niedermüller, S. (2020). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSAs 22/23 (Aegean Sea and Crete).

Bengil, E., Godley, B., Gillham, R., Hood, A., Snape, R. (2021). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSA 25 (Cyprus – Northern Cyprus).

Giovos, I., Gillham, R., Hadjioannou, L., Hood, A., Kleitou, P., Naasan Aga – Spyridopoulou, R., Papageorgiou, M., (2021). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSA 25 (Cyprus – Republic of Cyprus).

Al Mabruk, S., Barker, J., Gillham, R., Giovos, I., Hood, A., Jiménez-Alvarado, D., Meyers, E. (2021). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSA 21 (Southern Ionian Sea).

Fakioğlu, E., Gillham, R., Hood, A., Kabasakal, H., Oruc, A., Ozturk, A., Ulman, A. (2021). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSA 24 (Northern Levant Sea).

Enajjar, S., Bechir, S., Nejemeddine, B.M., Brown, H., Bartoli, A., Hood, A. (2025). Mediterranean Angel Sharks: SubRegional Action Plan (SubRAP) GSAs 12/13/14 (Central Mediterranean Sea).

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

¹FAO. 2025. The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries 2025. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome. <https://doi.org/10.4060/cd7701en>

²Giovos, I., Ciprian, M., Bartoli, A., Beton, D., Broderick, A.C., Brown, H., Bousquet, C., Charilaou, C., Giatroudaki, I., Gordon, C., Hood, A.R., Kleitou, P., Meyers, E.K.M., Michail, C., Naasan Aga Spyridopoulou, R., Papageorgiou, M., Poursanidis, D., Snape, R.T.E. (2025). Spatial Distribution of Angel Sharks in Cyprus. iSea, Thessaloniki. Pp.36

³McCann, A., Ciprian, M., Hood, A.R., Papageorgiou, M., Giovos, I. (2024) Legislative Framework for the Protection of Angel Sharks in the Republic of Cyprus. iSea, Greece, 33pp.

Squatina squatina © Alex Bartoli

THE SHARK TRUST

4 Creykes Court,
The Millfields,
Plymouth,
PL1 3JB,
UK

www.sharktrust.org
enquiries@sharktrust.org

Charity No. 1064185 / Company No. 3396164

Illustrations by Marc Dando: *Squatina squatina*, *Squatina aculeata*, *Squatina oculata*.

